

Dos casos de melanisme en *Natrix maura* (Linnaeus, 1758) (*Squamata*; *Colubridae*) a Sant Celoni (Vallès Oriental; Catalunya)

David Gómez¹, Josep Roig & Guillem Giner

¹vidvng@hotmail.com

Resum

Es descriu l'observació de dos exemplars melànics de *Natrix maura*, a la localitat de Sant Celoni, Vallès Oriental (Catalunya). UTM: 31T DG61.

Abstract

We report the observation of two melanic specimens of *Natrix maura* in the town of Sant Celoni, Vallès Oriental (Catalonia). UTM: 31T DG61.

Paraules clau: Serp d'aigua; *Natrix maura*; melanisme; anomalia pigmentària.

Key words: Water snake; *Natrix maura*; melanism; pigmentary anomaly.

Com anomalia pigmentària, el melanisme és el resultat de l'acumulació de gran quantitat de melanina en els melanòfors que dona una coloració negra o fosca a l'animal i oblitera el disseny pigmentari habitual (Rivera, Arribas & Martí, 2002). Els casos d'exemplars melànics en rèptils no son rars, aquest fet sembla donar-se més sovint en poblacions de muntanya o latituds més fredes o amb característiques edafològiques, botàniques o climatològiques que redueixen o dificulten l'exposició solar, i en aquestes condicions els animals melànics es veuen afavorits, amb la seva coloració, que els hi permet una més ràpida i efectiva absorció de la radiació solar i un cert afavoriment en la termoregulació, en vers els animals de coloració habitual (Meijide & Pérez-Melero, 1994). Tanmateix aquesta anomalia pot fixar-se com a patró habitual en altres condicions, com seria el cas de determinades poblacions micro-insulars de rèptils, com per exemple a les illes Balears podem trobar diferents poblacions de *Podarcis lilfordi* i de *P. pityusensis* melàniques (Mayol, 1985), on probablement no es discrimina negativament la seva selecció per motius de mimetisme, per una certa manca de predadors naturals originals d'aquestes illes i illots, mentre que en ecosistemes amb predadors, aquests tendeixen a seleccionar indirectament un tipus de coloració més mimètic.

En el cas de *Natrix maura*, s'han citat segons la bibliografia consultada casos de melanisme en aquesta espècie a França (Angel, 1946; Naulleau, 1978), però a la península Ibèrica fins el moment no coneixem cites amb aquesta anomalia. En aquest sentit no s'ha de confondre el melanisme amb el morfotip conegut com a forma "aurolineatus" (Maluquer, 1917) o "bilineata", en la que aquests animals presenten

una coloració negra o xocolata amb bandes dors-laterals de color groguenc, i que solen ser abundants en certes poblacions del sud ibèric, País Valencià i Catalunya meridional influenciades pel Mediterrani (Rivera, Arribas i Martí, 2001).

A la present nota es descriu l'observació, feta el dia 25 de maig de 2010 de dos exemplars melànics de *Natrix maura* en la localitat de Sant Celoni, Vallès Oriental (Catalunya). Localitzant-se aquesta troballa en les coordenades UTM.: 31T DG61.

Aquests exemplars varen ser observats i fotografiats en uns terrenys fluvials a la llera del riu Tordera, constituïts per dipòsits codolencs i sorrencs, sobre el que s'estableix un erm pasturat amb fenassos i espècies ruderals, així com bardisses d'esbarzer i canyars. Al país de l'alzinar (Estatge mesomediterrà).

Els exemplars objecte d'aquesta nota fan entre 50 i 55 cm. de longitud total. La coloració tant del cap, del dors, com de la cua és negra, on no es distingeix cap tipus de dibuix, com també l'iris és totalment negre (veieu fotografies). El ventre presenta taques una mica difuminades, negres quadrangulars, alternades amb d'altres de color gris clar o blanquinoses.

El mateix dia en la mateixa zona es van trobar un total de vuit exemplars de *Natrix maura* de les quals sis eren de coloració i disseny habitual en aquesta espècie.

En la mateixa àrea es van observar exemplars d'altres dos espècies d'ofidis: *Malpolon monspessulanus* i *Coronella girondica*; diversos exemplars de tres espècies més de rèptils: *Timon lepidus*, *Podarcis liolepis* i *Anguis fragilis*, així com tres espècies d'amfibis: *Bufo calamita*, *Pelophylax perezi* i *Pelobates cultripes*.

REFERÈNCIES

- ANGEL, F. (1946): Reptiles et Amphibiens. In: *Faune de France*, vol.: 45. Pierre André Imprimerie. Librairie de la Faculté des Sciences. Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles, Officine Central de Faunistique. París. 204 pp.
- MALUQUER, J. (1917): *Les Serps de Catalunya*. Publ. Junta CC. NN. Barcelona., Mus. Barcinonensis Scientiarum Naturalium Opera. Ser. Zool. (VII). Museu Martorell, Barcelona, 105pp.
- MAYOL, J. (1985): *Rèptils i Amfibis de les Balears*. Ed. Moll. Palma de Mallorca. 235pp.
- MEIJIDE, M. & PÉREZ-MELERO, J.M. (1994): Nuevos casos de melanismo en *Coronella girondica* y *Natrix natrix* (*Ophidia*, *Colubridae*) en el norte de Iberia. *Bol. Asoc. Herpetol. Esp.* 5. 33-36.
- NAULLEAU, G. (1978): Couleuvre vipérine. In: *Atlas Préliminaire des Reptiles et Amphibiens de France*. Soc. Herpetol. Fr. Montpellier: 122-123.
- RIVERA, X.; ARRIBAS, O. & MARTÍ, F. (2001): Anomalías pigmentarias en las especies de reptiles en la península Ibérica, islas Baleares y Canarias. *Butll. Soc. Cat. d'Herpetol.* 15. 76-88.
- RIVERA, X.; ARRIBAS, O. & MARTÍ, F. (2002): Alteraciones cromáticas en anfibios y reptiles de Europa. *Reptilia* 33. 33-38.

Fig. 1: Exemplar núm. 1 de *Natrix maura* melànica, trobat el 25 de maig de 2010 a Sant Celoni.

Fig. 2: Exemplar núm. 2 de *Natrix maura* melànica, trobat el 25 de maig de 2010 a Sant Celoni (Vallès Oriental); pot observar-se en una posició defensiva en la que amaga el cap.